

Jobbavdragets effekter på invandrarkvinnors arbetsutbud

I denna artikel utvärderas effekterna av jobbavdraget på ensamstående invandrarkvinnors arbetsutbud med en simuleringsansats. Den genomsnittliga effekten av jobbavdraget på kvinnornas arbetsutbud är begränsad. Vidare framkommer divergerande resultat bland olika inkomstgrupper; ensamstående kvinnor med låga inkomster ökar sin arbetstid relativt mycket medan de med höga inkomster minskar den. Den genomsnittliga effekten av jobbavdraget skiljer sig inte mellan olika invandrargrupper. Bland låginkomsttagare finner vi att kvinnor från framför allt icke-europeiska länder ökar sitt arbetsutbud mer än kvinnor från Norden och Västeuropa. Resultaten visar att ökningen av arbetsutbudet bland kvinnor med låga inkomster framför allt är ett resultat av att ej sysselsatta kvinnor väljer att börja arbeta.

Under de senaste årtiondena har integrationen av invandrare på arbetsmarknaden allt oftare varit i fokus för den politiska debatten. Det är i dag ett väl dokumenterat faktum att invandrare är överrepresenterade i arbetslöshet och speciellt besvärlig är situationen för de flyktinginvandrare med utomeuropeisk bakgrund som kommit till Sverige på senare år (se t ex Hammarstedt 2001 samt Hammarstedt och Shukur 2006).

Olika förklaringar till den uppkomna situationen har också framförts. Det är exempelvis högst troligt att övergången mot ett tjänstesamhälle med ökade krav på språkkunskaper försvårat inträdet på arbetsmarknaden för framför allt utomeuropeiska invandrare. Det finns dessutom en osäkerhet kring värdet av utländska utbildningar, vilket också torde försvåra inträdet på arbetsmarknaden för invandrare. Vidare pekar mycket mot att utomeuropeiska invandrare blir diskriminerade då de söker arbete i Sverige (se Carlsson och Rooth 2007).

Det har också framförts argument för att skälen till den uppkomna situationen, åtminstone delvis, står att finna i det svenska skattesystemets och den svenska välfärdsstatens utformning. Som ett resultat av det svenska skattesystemet och den svenska välfärdsstatens utformning finns i dag relativt få lågavlönade arbeten. Detta gör det svårt för t ex ungdomar och nyanlända invandrare att etablera sig på arbetsmarknaden. Vidare torde incitamenten att öka sitt arbetsutbud vara låga för de grupper som endast arbetar få timmar, då en ökning av arbetsinkomsten för dessa individer ofta leder till att ersättningar såsom socialbidrag och bostadsbidrag trappas av.

I januari 2007 infördes det s k jobbavdraget i syfte att öka arbetsutbudet bland låg- och medelinkomsttagare. Införandet av avdraget medför att mar-

LINA ANDERSSON OCH MATS HAM- MARSTEDT

Lina Andersson är doktorand i nationalekonomi vid Växjö universitet. I november 2007 försvarade hon sin licentiatavhandling *Essays on Immigrant Self-employment and Labour Supply*. lina.andersson@vxu.se

Mats Hammarstedt är docent i nationalekonomi vid Växjö universitet. Han har forskat kring invandrarers inkomstassimilering, invandrarföretagande samt olika dimensioner av intergenerationell rörlighet på arbetsmarknaden. Dessutom har han använt sig av experimentella metoder för att belysa olika former av diskriminering. mats.hammarstedt@vxu.se

Vi vill rikta ett tack till Lennart Flood, Eskil Wadensjö, Ali Ahmed och Lars Behrenz samt till tidsskriftens redaktörer för värdefulla synpunkter.

ginaleffekterna vid övergång till arbete och vid ökning av arbetstiden reduceras, vilket torde stärka incitamenten för att arbeta. Liknande avdrag har tidigare introducerats i USA genom ”Earned Income Tax Credit” (EITC) och i Storbritannien genom ”Working Families Tax Credit” (WFTC). Dessa avdrag riktas till familjer med barn där minst en vuxen arbetar.¹ Utvärderingar visar att avdraget har störst effekt på ensamstående mödrars arbetsutbud (se t ex Meyer och Rosenbaum 2001 och Blundell m fl 2005). I jämförelse med EITC och WFTC är det svenska jobbavdraget mer generellt då det enda villkoret för att ha rätt till avdraget är att individen arbetar, även om de huvudsakliga målgrupperna är låg- och medelinkomsttagare.

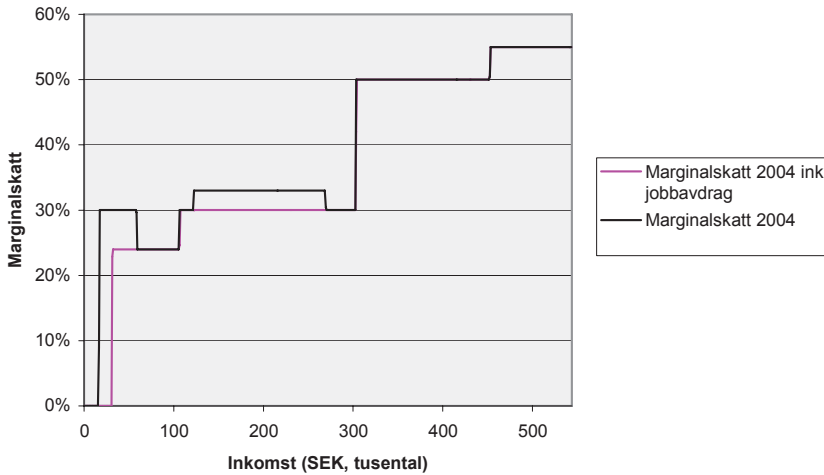
Då invandrare är överrepresenterade bland låginkomsttagare är utrikes födda en av de grupper vars ekonomiska incitament för arbete förstärks relativt mycket av jobbavdraget. Syftet med denna artikel är att utvärdera effekten av jobbavdraget på ensamstående invandrarkvinnors arbetsutbud. Även om det finns ett antal svenska studier som utvärderar effekter av policyförändringar på arbetsutbudet, så är denna studie den första som görs på invandrades arbetsutbud. Orsakerna till att vi studerar just ensamstående invandrarkvinnor är att tidigare forskning på svenska data visar att ensamstående kvinnor, och särskilt de med låga inkomster, tenderar att reagera starkare än andra grupper på förändringar i ekonomiska incitament (se Andrén 2003; Flood m fl 2004 och 2007). Därtill har internationella studier visat att effekten av liknande avdrag är starkast på ensamstående mödrars arbetsutbud. Då invandrare är en marginaliserad grupp torde marginaleffekterna på arbetsutbudet av förändringar i skatte- och bidragssystemet vara relativt stora för invandrarkvinnor. Således är invandrarkvinnor intressanta att studera utifrån en integrationssynpunkt; bidrar jobbavdraget till att förbättra integrationen av invandare genom att öka deras arbetsutbud?

I denna artikel söker vi besvara följande frågor: (1) Vad har jobbavdraget för effekter på ensamstående invandrarkvinnors arbetsutbud? (2) Skiljer sig dessa effekter mellan olika invandrargrupper? I artikeln utvärderas jobbavdragets effekter på ensamstående invandrarkvinnors arbetsutbud med hjälp av en simuleringsansats.² Först simuleras individernas arbetsutbud utifrån de skatte- och bidragsregler som gällde år 2004, dvs utan reglerna för jobbavdraget. Därefter simuleras individernas arbetsutbud på nytt utifrån de skatte- och bidragsregler som gällde år 2004 men nu med reglerna för jobbavdraget inkluderade. Genom att jämföra resultaten från dessa simuleringar blir det möjligt att studera jobbavdragets effekter på invandrarkvinnornas arbetsutbud.

Artikeln är disponerad på följande sätt: I avsnitt 1 beskrivs jobbavdragets utformning, vilket följs av en presentation av data och deskriptiv statistik

¹ Villkoren för att ha rätt till avdraget är att minst en vuxen måste arbeta och det måste finnas minst ett barn i hushållet. Avdraget ökar med antalet barn och är beroende av inkomstens storlek.

² Simuleringarna genomförs med hjälp av en strukturell diskret statistisk arbetsutbudsmodell. För en modelldiskussion, se van Soest (1995), Flood m fl (2004, 2007) och Andersson (2007).

Figur 1
Marginalskatten år
2004 med och utan
jobbavdraget

Källa: Andersson (2007).

i avsnitt 2. Avsnitt 3 diskuterar resultaten från simuleringen av jobbavdragets effekter på ensamstående invandrarkvinnors arbetsutbud. Slutsatserna presenteras i avsnitt 4.

1. Jobbavdragets utformning

Jobbavdraget infördes den 1 januari 2007 och är en skattelättnad, som ges i form av en skattereduktion, för individer med en arbetsinkomst från anställning eller aktiv näringsverksamhet. Jobbavdragets storlek räknas ut med hjälp av prisbasbeloppet och dras av efter det att statlig och kommunal skatt har räknats ut och dragits av.³ För årsinkomster upp till 31 800 kr motsvarar jobbavdraget kommunalskatten, vilket innebär att individer i denna inkomstgrupp inte betalar någon inkomstskatt. För årsinkomster större än 31 800 kr varierar jobbavdragets storlek mellan 5 000 kr och 10 000 kr per år.

Figur 1 visar marginalskatten år 2004 med och utan jobbavdrag. Figuren illustrerar således hur marginalskatten förändras för olika inkomstgrupper när jobbavdraget införs.⁴ Marginalskatten varierar beroende på inkomstnivå. Den är noll upp till en årsinkomst på 16 700 kr då grundavdraget motsvarar kommunalskatten. För årsinkomster mellan 16 700 och 58 900 kr sammanfaller marginalskatten med kommunalskatten. I inkomstintervallet mellan 59 000 och 106 800 kr är grundavdraget tilltagande och marginalskatten är därför lägre än kommunalskatten. För årsinkomster upp till

³ Jobbavdraget räknas ut genom att multiplicera skattebasen, som beror på årsinkomst, med den kommunala skattesatsen för inkomstskatt.

⁴ I beräkningen av marginalskatten i figur 1 räknar vi med en kommunalskatt på 30 procent. Vidare är beräkningarna baserade på basbelopp, grundavdrag och skiktgränser för år 2004, eftersom vi i artikeln använder oss av data från detta år.

122 100 kr är grundavdraget konstant varvid marginals-katten sammanfaller med kommunalskatten. Därefter är grundavdraget avtagande upp till en årsinkomst på 291 100 kr vilket leder till att marginals-katten är högre än kommunalskatten. Slutligen, för årsinkomster över 291 100 kr är grundavdraget konstant varvid marginals-katten är lika stor som kommunalskatten men ökar sedan till 50 respektive 55 procent när även statlig skatt ska betalas.

Om vi jämför marginals-katten före och efter jobbavdraget ser vi att jobbavdraget medför att marginals-katten minskar för framför allt låg- och medelinkomsttagare. För det första ökar inkomstintervallet där inkomstskatten är noll, vilket innebär en reducering av marginals-katten med 100 procent. För det andra minskar marginals-katten med sex procentenheter för årsinkomster mellan 32 000 kr och 59 000 kr och med tre procentenheter i inkomstintervallet 123 000 kr till 269 000 kr.

2. Data och deskriptiv statistik

Vi använder invandrarurvalet år 2004 från den registerbaserade databasen LINDA. Vid policyutvärderingar som denna är tillgång till registerdata viktig för konstruktionen av realistiska budgetrestriktioner. Vi studerar ensamstående invandrarkvinnor mellan 25 och 55 år. Egenföretagare, pensionärer och studenter utesluts då vi endast vill studera arbetande kvinnor.⁵ När vi gjort samtliga selektioner och bearbetningar består urvalet av 6 367 individer.

Disponibel inkomst utgör en viktig oberoende variabel i vår arbetsutbudsmodell, vilken räknas fram genom att använda en förändrad version av simuleringsmodellen FASIT. Modellen har utvecklats av SCB och Finansdepartementet och ger en beskrivning av de svenska skatte- och bidragssystemen.⁶ Därtill inkluderas följande variabler: ålder, variabler för utbildning (grundskola, gymnasium och högskola/universitet), åtta variabler för ursprungsregion (Norden, Västeuropa, Östeuropa, Sydeuropa, Mellanöstern, Afrika, Asien och Latinamerika), antal år sedan invandring, antal barn i hushållet, variabler för om hushållet har barn mellan 0 och 2 år och mellan 3 och 5 år samt slutligen variabler för individens bostadsregion i Sverige.

Tabell 1 visar medelvärden för hela urvalet av ensamstående invandrarkvinnor och för olika invandrargrupper. Kvinnorna är mellan 36 och 44 år gamla; de nordiska kvinnorna är äldst och de asiatiska kvinnorna är yngst. Kvinnor från Västeuropa har högst utbildning medan de från Afrika har lägst utbildningsnivå. Vidare har majoriteten av de ensamstående kvinnorna inga barn. De afrikanska kvinnorna har flest och de västeuropeiska minst antal barn. Ungefär tre procent av kvinnorna har barn som är upp till två år gamla och fem procent har barn som är mellan tre och fem år gamla.

⁵ Egenföretagare utesluts då vi ej har tillgång till timlön och antalet arbetade timmar för denna grupp.

⁶ Se SCBs hemsida (www.scb.se) för en närmare beskrivning av simuleringsmodellen.

Variabler	Samtliga	Norden ^{a)} (2,058)	Väst- europa ^{b)} (416)	Öst- europa (965)	Syd- europa (634)	Mellan- östern (595)	Afrika (433)	Asien (695)	Latin- amerika (571)
Ålder	40,7	44,1	39,1	41,6	39,6	38,5	37,2	35,8	39,5
Högsta utbildning									
Högstadiet	15,4	14,9	6,0	5,5	16,1	20,0	27,7	25,2	14,0
Gymnasium	42,4	46,5	28,6	41,5	45,7	33,6	46,7	36,4	49,0
Universitet	42,2	36,6	65,4	53,0	38,2	46,4	25,6	38,4	37,0
Antal barn	0,6	0,5	0,3	0,5	0,7	0,8	1,2	0,5	0,7
Yngsta barnet 0–2 år	2,8	1,1	0,2	1,4	2,4	5,7	9,9	3,2	4,7
Yngsta barnet 3–5 år	5,0	2,1	2,6	2,9	5,7	7,9	17,3	6,0	6,1
År sedan invandring	19,3	26,2	18,3	15,5	16,0	15,0	14,0	17,1	17,2
Förvärvsarbetar	85,6	93,7	90,4	84,3	85,0	72,4	74,1	78,0	87,0
Antal arbetade timmar per år	1 654	1 829	1 754	1 638	1 655	1 389	1 412	1 468	1 668
Timlön (kr)	129,6	134,2	148,4	138,6	123,5	123,9	115,0	118,2	121,6
Årsinkomst (kr)	219 000	247 800	266 300	231 300	205 000	179 600	165 600	178 800	205 700

Ann: a) Siffrorna inom parentes visar antalet individer i varje grupp. b) I Västeuropa ingår även USA, Kanada och Oceanien.

Källa: Andersson (2007).

Tabell 1

Beskrivning av ensamstående invandrarkvinnor år 2004, hela urvalet och olika invandrargrupper

Tabell 1 visar också att den genomsnittliga vistelsetiden i Sverige varierar mellan de olika invandrargrupperna. Invandrarkvinnor från Afrika har t ex varit i Sverige i genomsnitt i 14 år, medan invandrarkvinnor från Norden i genomsnitt varit i Sverige i ca 26 år. Vidare visar tabell 1 att knappt 86 procent av urvalet förvärvsarbetar. Högst andel förvärvsarbetande finns bland nordiska och västeuropeiska kvinnor medan kvinnor från Mellanöstern och Afrika har lägst andel. Nordiska kvinnor har högst arbetsutbud räknat i antal arbetade timmar per år. Afrikanska kvinnor uppvisar det lägsta antalet arbetade timmar och lägst timlön och därmed också lägst årsinkomst. De med högst timlön och arbetsinkomst per år är västeuropeiska kvinnor.

3. En simulering av jobbavdragets effekter på ensamstående invandrarkvinnors arbetsutbud

Effekten av jobbavdraget på ensamstående invandrarkvinnors arbetsutbud analyseras med hjälp av simulering. Vi använder en strukturell statisk modell för arbetsutbud i vilken individens val består av att välja en arbetstid som resulterar i en disponibel inkomst.⁷ Tillsammans utgör denna kombination individens budgetmängd. Det diskreta valet sätts till fem klasser, dvs en individ kan välja mellan att arbeta 0 timmar per år, 1–750, 751–1 500, 1 501–2 250 och mer än 2 250 timmar per år.⁸ Varje arbetstidsklass ger upphov till en disponibel inkomst och således har varje individ fem budget-

⁷ För en härledning av modellen, se Andersson (2007).

⁸ Vi följer tidigare forskning där heltid motsvarar 1 980 arbetstimmar per år, dvs 165 timmar per månad multiplicerat med 12 månader; se Flood m fl (2004, 2007).

Tabell 2
Resultat från simulering av effekten av jobbavdraget på ensamstående invandrarkvinnors arbetsutbud och disponibla inkomst (kr)

Variabler	Samtliga	Lägsta decilen	Lägsta kvartilen	Medianen	Högsta kvartilen	Högsta decilen
Arbets tid före	1 618	582	973	1 320	2 042	2 127
Arbets tid efter	1 620	736	1 038	1 344	2 016	2 105
Förändring arbetstid (%)	0,1	26,4***	6,6***	1,8***	-1,3***	-1,1***
Disponibel inkomst före	183 030	90 401	113 261	136 062	267 470	315 981
Disponibel inkomst efter	190 969	100 273	121 413	143 794	275 078	323 506
Förändring disponibel inkomst (%)	4,3***	10,9***	7,2***	5,7***	2,8***	2,4***

Anm: *** indikerar statistisk signifikans på 1-procentsnivån.

Källa: Andersson (2007).

mängder som visar hur konsumtionsmöjligheten förändras med arbetstiden. Den disponibla inkomsten räknas ut med hjälp av en modifierad version av FASIT och inkluderar arbetsinkomst, arbetsfri inkomst och skatter samt inkomstberoende bidrag och subventioner såsom socialbidrag och barnomsorg. Vi antar att individen väljer den arbetstidsklass som resulterar i högst nytta. Det är troligt att individer har olika preferenser för fritid och därför låter vi valet av arbetstid påverkas av observerbar heterogenitet såsom ålder, utbildning, antal barn osv.⁹

Simuleringen görs med den skattade arbetsutbudsmodellen som grund och går till på följande sätt: Först räknar vi med hjälp av FASIT ut invandrarkvinnornas disponibla inkomster för de fem olika arbetsklasserna givet skattereglerna år 2004 utan att ta hänsyn till reglerna för jobbavdraget. Utifrån dessa beräknas kvinnornas arbetstid i utgångsläget. Vi tar sedan fram nya disponibla inkomster, givet skatte- och bidragsregler år 2004, där vi tar hänsyn till reglerna för jobbavdraget, utifrån vilka nya arbetstider beräknas. Effekten av jobbavdraget på ensamstående invandrarkvinnors arbetsutbud tas sedan fram genom att jämföra beräknade arbetstimmar före och efter införandet av jobbavdraget.

En beräkning av invandrarkvinnornas löneelasticitet visar att de är relativt okänsliga för löneförändringar; en ökning av lönen med 10 procent resulterar i en ökning av arbetsutbudet med 0,5 procent. Tabell 2 visar resultaten av simuleringen av jobbavdraget på ensamstående invandrarkvinnors arbetsutbud och disponibla inkomst. Som synes är den genomsnittliga effekten på kvinnornas arbetsutbud obetydlig. Däremot ökar den disponibla inkomsten med ca 4 procent.

Med tanke på att målgrupperna för jobbavdraget är låg- och medel-

⁹ Modellen med observerbar heterogenitet fångar inte all variation i arbetade timmar. Vi får en överskattning av den arbetstidsklass som motsvarar heltid och en underskattning av arbetstidsklassen med 0 arbetade timmar. Vi har därför även gjort skattningar som tar hänsyn till icke-observerbar heterogenitet, dels genom att inkludera en slumpparameter i preferenserna för fritid/konsumtion, dels genom en specifikation som tar hänsyn till fasta kostnader för arbete. Slumpvariabeln blev dock inte signifikant och resultaten från specifikationen med fasta kostnader var orimliga. Vi väljer därför att basera simuleringen på modellen med observerbar heterogenitet, eftersom den ändå fångar upp en hel del information.

Ursprungsland	Arbetstid		Disponibel inkomst	
	Lägsta kvartilen	Högsta kvartilen	Lägsta kvartilen	Högsta kvartilen
Norden	3,5***	-1,3***	6,9***	2,9***
Västeuropa	3,5*	-1,7**	6,7***	2,2***
Östeuropa	9,1***	-1,5***	8,3***	2,3***
Sydeuropa	7,2***	-1,1*	7,0***	3,1***
Mellanöstern	8,5***	-1,7*	7,0***	2,4***
Afrika	7,6**	0,0	5,9***	3,4***
Asien	11,0***	-1,2**	7,4***	3,3***
Latinamerika	8,7***	-0,7	7,8***	3,3***

Tabell 3
Simulerad förändring av arbetsutbud och disponibel inkomst för kvartilerna av ensamstående invandrarkvinnor med lägst och högst inkomster (kr), grupperade efter ursprungsland, procent

Anm: *, **, *** indikerar statistisk signifikans på 10-, 5- respektive 1-procentsnivån.

Källa: Andersson (2007).

inkomsttagare borde vi se starkare effekter av avdraget på dessa grupper. Tabell 2 visar därför även effekten av jobbavdraget för olika inkomstgrupper.¹⁰ Kvinnor med relativt låga inkomster reagerar starkare på skattelättnaden än de med höga inkomster; de två grupperna med lägst inkomst ökar sitt arbetsutbud med ungefär 26 respektive 7 procent, medan effekten för de med högre inkomster är svagt negativ. Vidare ökar den disponibla inkomsten relativt mer för låginkomsttagare än för höginkomsttagare. Resultaten tyder således på att substitutionseffekten är större än inkomsteffekten för låginkomsttagare, eftersom vi ser en stark effekt av prisökningen för fritid på dessa kvinnors arbetsutbud. För kvinnor med hög inkomst är marginalskatten oförändrad. Det faktum att dessa kvinnor minskar sitt arbetsutbud kan då förklaras av den inkomsteffekt som jobbavdraget ger upphov till.¹¹

Vad gäller skillnader i jobbavdragets effekt på arbetsutbudet för olika invandrargrupper framkommer inga genomsnittliga skillnader mellan de olika grupperna, varken vad gäller arbetsutbud eller disponibel inkomst. Däremot framträder tydliga skillnader bland invandrargrupperna om vi studerar kvartilerna med lägst och högst inkomst. Av tabell 3 framgår att invandrargruppernas reaktion på skattelättnaden skiljer sig åt bland kvinnorna med lägst inkomst; kvinnor från icke-europeiska länder samt från Öst- och Sydeuropa ökar sitt arbetsutbud mer än kvinnor från Norden och Västeuropa, mellan sju och elva procent jämfört med knappt fyra procent. Dessa resultat är rimliga eftersom tabell 1 visar att ensamstående invandrarkvinnor med icke-europeiskt ursprung har lägre årsinkomst än europeiska kvinnor (bortsett från Öst- och Sydeuropa). Vad gäller kvinnorna med högst inkomst visar tabell 4 att effekten på arbetsutbudet är ungefär densamma för samtliga invandrargrupper; antingen uteblir effekten eller så är den svagt negativ.

¹⁰ Indelningen i de fem inkomstgrupperna har gjorts utifrån disponibel inkomst år 2004 utan hänsyn tagen till jobbavdraget.

¹¹ Vi har också simulerat jobbavdragets effekter på ensamstående infödda kvinnors arbetsutbud. Resultaten pekar i samma riktning men effekten på antal arbetade timmar är inte lika stark som för invandrarkvinnor.

Tabell 4
Simulerad förändring
av arbetsutbud bland
ej förvärvsarbetande
och förvärvsarbetande
i det totala urvalet
av ensamstående
invandrarkvinnor
grupperade efter
ursprungsland, pro-
cent

Ursprungsland	Andel ej sysselsatta som börjar arbeta	Andel förvärvsarbetande som arbetar mer	Andel förvärvsarbetande som arbetar mindre
Norden	18,0	0,4	1,3
Västeuropa	0,0	0,7	2,0
Östeuropa	19,6	0,4	2,7
Sydeuropa	18,8	0,2	2,3
Mellanöstern	10,4	1,1	2,6
Afrika	10,3	0,5	1,5
Asien	5,2	0,8	1,3
Latinamerika	20,0	0,9	1,3
Samtliga	13,2	0,6	1,8

Källa: Andersson (2007).

Vidare studerar vi i vilken utsträckning effekten av jobbavdraget på invandrarkvinnors arbetsutbud är ett resultat av att ej sysselsatta börjar arbeta och/eller av att förvärvsarbetande arbetar mer.¹² Av tabell 4 framkommer att jobbavdraget framför allt skapar incitament för ej sysselsatta att börja arbeta, vilket är i linje med tidigare forskning i USA och Storbritannien. Effekten av ökningen av arbetad tid för dessa kvinnor motverkas dock av att höginkomsttagare i stället arbetar mindre, vilket gör att den genomsnittliga effekten på de ensamstående invandrarkvinnornas arbetsutbud, som vi såg tidigare, är obetydlig. Andelen ej sysselsatta som börjar arbeta är störst bland kvinnor från Latinamerika, Öst- och Sydeuropa samt Norden. Bland de förvärvsarbetande kvinnorna är effekten ungefär densamma för samtliga invandrargrupper.

I tabell 2 framgick att invandrarkvinnor med låga inkomster ökar sitt arbetsutbud mest som ett resultat av jobbavdraget. Tabell 5 visar hur denna ökning fördelas bland ej sysselsatta och förvärvsarbetande. Liksom för hela urvalet är den positiva effekten på kvinnornas arbetsutbud framför allt ett resultat av att en stor andel ej sysselsatta börjar arbeta; andelen är högst bland invandrarkvinnor från syd- och östeuropeiska länder, Latinamerika samt nordiska länder. Av tabell 5 framgår också att jobbavdraget förstärker incitamenten för arbete även bland förvärvsarbetande kvinnor, en effekt som är starkast bland invandrare från Mellanöstern och Asien. Avslutningsvis tycks jobbavdraget försvaga incitamenten för arbete i mycket liten utsträckning eller inte alls för kvinnor med låga inkomster.

4. Slutsatser

I den här artikeln har vi genom simulering utvärderat effekten av det nyligen introducerade jobbavdraget på ensamstående invandrarkvinnors arbetsutbud. Vi har utvärderat den totala effekten men även hur olika invandrar-

¹² Vi använder AKUs sysselsättningsdefinition när vi klassificerar individer som sysselsatta och ej sysselsatta.

Ursprungsland	Andel ej sysselsatta som börjar arbeta	Andel förvärvsarbetande som arbetar mer	Andel förvärvsarbetande som arbetar mindre
Norden	21,7	1,5	0,4
Västeuropa	0,0	3,3	1,1
Östeuropa	20,9	2,0	0,0
Sydeuropa	24,1	0,8	0,8
Mellanöstern	14,3	4,4	1,8
Afrika	12,9	1,3	0,0
Asien	9,3	4,0	0,0
Latinamerika	22,7	2,5	0,0
Samtliga	16,4	2,2	0,0

Tabell 5
Simulerad förändring av arbetsutbud bland ej förvärvsarbetande och förvärvsarbetande ensamstående invandrarkvinnor i lägsta inkomstkvar-tilen grupperade efter ursprungsland, procent

Källa: Andersson (2007).

grupper reagerar på skattelättnaden. Resultaten visar att den genomsnittliga effekten av jobbavdraget på kvinnornas arbetsutbud är begränsad, vilket kan tyckas förvånande eftersom som denna grupp anses vara relativt marginaliserad. Resultaten visar dock på divergerande reaktioner på jobbavdraget bland olika inkomstgrupper; ensamstående kvinnor med låga inkomster ökar sin arbetstid relativt mycket medan de med höga inkomster snarare drar ner på sin arbetstid. Således tycks substitutionseffekten vara större än inkomsteffekten bland låginkomsttagare, samtidigt som det handlar om en ren inkomsteffekt för höginkomsttagare.

Den genomsnittliga effekten av jobbavdraget skiljer sig inte mellan olika invandrargrupper. Däremot framkommer skillnader mellan olika invandrargrupper om vi studerar de med lägst inkomst; invandrarkvinnor från icke-europeiska länder samt öst- och sydeuropeiska länder ökar sitt arbetsutbud mer än kvinnor från Norden och Västeuropa. Således förstärker jobbavdraget incitamenten för arbete mest bland de, i termer av inkomst, mest marginaliserade kvinnorna. Vidare visar resultaten på att ökningen av arbetsutbudet bland invandrarkvinnor med låga inkomster framför allt är ett resultat av att ej sysselsatta kvinnor väljer att börja arbeta.

I allt väsentligt är resultaten från simuleringen av jobbavdragets effekter på invandrarkvinnornas arbetsutbud i linje med såväl ekonomisk teori som tidigare forskning. Såsom framkom bör sambandet mellan lönenivå och arbetstid vara positivt vid relativt låga lönenivåer och negativt vid de högsta lönenivåerna. Vidare visar tidigare forskning på effekterna av EITC och WFTC att avdrag av denna typ har starkast effekt på hushåll med låga inkomster samt att det framför allt handlar om att individer går från icke-sysselsättning till arbete.

Det är dock viktigt att vara medveten om att policyutvärdering inte är helt okomplicerat eftersom olika metoder med varierande antaganden kan användas. Således måste resultaten tolkas med viss försiktighet. Vidare tar vi endast hänsyn till utbudssidan i vår analys. Även om resultaten i denna artikel visar på ökade incitament för arbete är det inte säkert att de kan

realiseras på grund av otillräcklig efterfrågan på arbetskraft. Trots detta ger resultaten en indikation på att jobbavdraget kan bidra till integrationen av invandrare med låga inkomster. En viktig fråga i detta sammanhang är dock huruvida jobbavdraget leder till ökad anställningsbarhet och en progressiv inkomstutveckling. Ett ökat arbetsutbud innebär inte nödvändigtvis ett avancemang till en högre inkomstgrupp. Detta beror snarare på typ av yrke och dess möjlighet till yrkesrörlighet. Därtill kan jobbavdraget eventuellt försvaga incitamenten för investeringar i humankapital för vissa grupper, investeringar som är viktiga för både anställningsbarhet och inkomstutveckling. Ett resultat av jobbavdraget kan således vara att individer anställs men fastnar i sektorer med låga inkomster. Det är därför viktigt att även utvärdera de långsiktiga effekterna av jobbavdraget på anställningsbarhet och inkomstutveckling för att närmare kunna uttala sig om dess effekter på invandares arbetsmarknadsintegration.

REFERENSER

- Andersson, L (2007), *Essays on Immigrant Self-employment and Labour Supply*, licentiatavhandling i nationalekonomi, Växjö universitet.
- Andrén, T (2003), "The Choice of Paid Childcare, Welfare, and Labor Supply of Single Mothers", *Labour Economics*, vol 10, s 133-147.
- Blundell, R, M Brewer och A Shepard (2005), "Evaluating the Labour Market Impact of Working Families' Tax Credit Using Difference-in-Differences", Working Paper 4, HM Customs and Revenue, London.
- Carlsson, M och D-O Rooth (2007), "Evidence of Ethnic Discrimination on the Labour Market Using Experimental Data", *Labour Economics*, vol 14, s 716-729.
- Flood, L, J Hansen och R Wahlberg (2004), "Household Labor Supply and Welfare Participation in Sweden", *Journal of Human Resources*, vol 39, s 1008-1032.
- Flood, L, E Pylkkänen och R Wahlberg (2007), "From Welfare to Work: Evaluating a Proposed Tax and Benefit Reform Targeted at Single Mothers in Sweden", *Labour*, vol 21, s 443-471.
- Hammarstedt, M (2001), *Making a Living in a New Country*, doktorsavhandling i nationalekonomi, Växjö universitet.
- Hammarstedt, M och G Shukur (2006), "Immigrants' Relative Earnings in Sweden – a Cohort Analysis", *Labour*, vol 20, s 285-323.
- Meyer, B och D Rosenbaum (2001), "Welfare, the Earned Income Tax Credit, and the Labor Supply of Single Mothers", *Quarterly Journal of Economics*, vol 116, s 1063-1114.
- van Soest, A (1995), "Structural Models of Family Labor Supply", *Journal of Human Resources*, vol 30, s 63-88.